

ПЕПТАНСКО-БУДИМСКІЙ

СКОРОТЕЧА.

ГОД. I.

ИЗДАС

ТЕЧ. I.

ДИМИТРІЙ ІОВАНОВИЧЪ.

Неделя, 11. Октоб.

Число 30.

1842.

О БИЛИЋ.

од И. Бибића.

Киез Лазар жалостиш
За вечером седи,
Ништа не беседи,
Већ Милоша гледи.
У ићму се страшина
Мисо развияла,
И та му је тужне
Преси пробијала.
Шта, зар може Милош
Изневерит' Цара,
И предати Турком
Свога господара? —
Сад узима Лазар
Чашу пуну вином,
Да наздрави зету,
Па говори силом:
„Здрав ми био зете
„Ти неверо рода,
„Изневерит' цара,
„Дала ти се згода!
„Та ми је награда
„За толику нету?
„Да ти против мене
„Съ Турци имаш спреку!
„Иди издай Цара
„Ти зете неверни,
„Ал' остава храбри
„Бранковићу верни!
„Он ће земљу србску
„Бранити од беде,
„Круну утврдити
„На власи ми седе.
Сад одважни Милош
Од стола устаде;
А Вук пун радости
Код таста остале.
Топузину тежку

Обилић узима,
Мач десницом лати
„С Богом“ вичућ свима,
И кроз силне Турке
Пут к' шатору крчи,
І Цару турском бесно
Под шатор утрчи.
Мач нагло потеже,
Мурата пропада,
И Султан од руке
Милошеве — пада! —

ОБЩТИ ПРЕГЛЕДЪ ЕВРОПЕЙСКЕ УЛЮДНОСТИ У СРЕДЊЕМЪ ВѢКУ.

(продужено)

Одъ сочиненіяхъ Св. Амвросія Архієпископа Медіоланскогъ (р. 338. † 397) напоменућу овдѣ нѣгове три књиге о дужности свештеникахъ, бесѣде, писма. Но божествена она пѣсна Тебе Бога хвалимъ благочестиве душе нѣгове плодъ, наивише га є прославила. — Св. Августинъ (р. 354 † 430) Епископъ Хитонски у Африци, сочинитель е огромногъ и преважногъ дѣла „de civitate Dei.“ У наша времена, вели Шатобріанъ, ушло є у обычай, кадъ чуемо говорити о каковомъ светцу, да га већа часть людихъ себи представля као каквогъ простогъ и фанатическогъ монаха, кой одъ свогъ неваљства предаose смѣхадостойномъ суевѣрю. Па опеть є Августинъ са свимъ што друго; младъ, ватрењ и пуњ живости, онъ цѣлогъ себе предае своимъ страстима, па кадъ є све насладе окусио, чудисе да любавь къ земнимъ прелестима,

ниe могла попунити празноју ићгова срдца. Тада немирну свою душу къ небу онъ подиже; нешто му вели, да ондѣ горе пребива она врховна красота, за којомъ онъ чезне и кидасе. Богъ му у ухо удахне, и овай човѣкъ, когъ свѣтъ задовољити немогаше, налази найпослѣ покой свой и пуно задовољство своихъ желяхъ у ићду Религіје. Изъ исповѣдихъ (*confessiones*) Св. Августина, учиносе познати човѣка, какови є у самомъ дѣлу, јеръ овдѣ светитељ неисповѣдале тобожъ земљи, — не, онъ се къ небу управља, и ништа нети одъ оногъ, кои све види. Онъ є христіанинъ, кой клечећи предъ судиштемъ покаянія, оплакује своя изступлења, и ныи одкрива, да би лѣкаръ похитио рану излѣчти; нити се онъ страши, да ће своимъ дугачкимъ молитвама дотужати ономъ, кои є трпѣљивъ јеръ є вѣчити. И каково описание не твори намъ онъ одъ оногъ Бога, комъ онъ повѣрава свое прогрѣшке! „Ти си безконечно велики (говори Светитељ), безконечно благи, безконечно милостиви, безконечно праведни; твоя красота съ ничимъ сравнити се неможе, непобѣдима є твоя снага, сила неограничена. Увѣкъ у движенію и увѣкъ у покоју, ти уздржавашь, ти пунишишь, ти хранишь вселену; любиши безъ страха, ревњивъ си безъ да се смућуешь; Ти мѣнишь дѣла твоихъ рукухъ ал' никадъ твоје планове. — — — Но очему Ти я овдѣ бесѣдимъ Боже мой! и што се може казати, кадъ се о Теби говори?“*) — Блажени Јеронимъ (+ 420) есть у Римской цркви то, што Св. Златоустъ у нашој Православной. Искуснијши у језицима латинскомъ, грчкомъ и еврейскомъ, превео є съ еврейскогъ подлинника велики дѣлъ кни-

гахъ старогъ завѣта на језикъ латински, по правивши узто преводе новогъ завѣта, кое книге Вулгату саставляю. Осимъ тога написао є толкованія на многе книге старогъ и новогъ завѣта кратку Биографију духовнихъ списатеља съ назначеніемъ ныховихъ сочиненіяхъ, историју пустиникахъ и пр. Далматини западнѣ цркве држе Бл. Јеронима за творца глаголитическе азбуке, но безъ основа, јеръ є ова много позднегъ порекла.

Супроть овихъ великихъ духовна стояо є Зимахъ и други јаистички философи, трудећисе безъ успѣха да уздрже вѣру, која люде, почемъ су велике идеје Христовогъ ученија морални зрењикъ то тејма шириле, више задовољити ниe могла. Четврто столѣтие био є златни вѣкъ овогъ духовногъ книжества. Ереси, кое су у оно време текъ рођену цркву яче негъ икада раздирале, подигну многе побѣдоносне ратнике Христове цркве; што су веће и сјајне надъ лажнимъ ученијема Арија, Евтиха и пр. — биле ныхове побѣде, све то више су ове Ереси изчезавале, но съ пьима умаливалосе мало по мало и число ныховихъ суперникахъ, тако, да у почетку VI столѣтија, цѣли Европейски западъ лежао є у тами найвећегъ невѣжства.

Време, кое одъ почетка шестогъ столѣтија па до Карла великогъ пуна три столѣтија занима, сматрасе као празанъ времени просторъ између древне улюдности и возобновленіја садашњегъ времена. То є прави варварски вѣкъ, јеръ у ићму, како што учени Фачијолати вели, *tacuege litterae non latinae modo sed omnes*. Народи варварски спустивши се изъ првобитнихъ своихъ предѣлахъ, покрју питоме и красне државе разореногъ римскогъ царства, тамань као шумни потокъ, кадъ се съ громкомъ хукомъ суновраћа у дубоку долину, и рушећи сваки насиље, разливасе по цѣломъ једномъ предѣлу. Аларихъ са своимъ Готима још съ почетка петогъ столѣтија, Гензе-

*) Обширнији самъ нешто о Св. Августину, јеръ увѣренъ самъ, да ће се начинъ писања великогъ Шатобріана Читателѣмъ моимъ допости. Ово судимъ по себи, кой самъ се толико обасио о ѕтio, да немогохъ пропустити огромно дѣло Св. Августина „De Civitate Dei“ у руке узе-ти, и прочитати га. —

рихъ съ Вандалима, Алани, Шведи, Лонгобарди, Атилла съ Хунним, ступали су єданъ за другимъ, носећи свуда разореніе и варварство. Великолѣпни храмови и палате, градови и ныхова укращенія, кои су негда бившу славу Гркахъ и Римлянахъ освѣдочавали, све є то сада грознимъ нападеніемъ овихъ Азіатскихъ и сѣвернихъ Варварахъ у праху лежало. Што су столѣтія помоћу другихъ крвавихъ ратовахъ или мирнихъ уговорахъ утемельила, нестало є сада подъ остримъ мачемъ дивљихъ тихъ народахъ, безъ да су за надокнадитъ толику штету сами штогоћь сазидали, ёрь по рѣчима ученогъ једногъ Таліанца, людма немарљивимъ доста є само на земљи кадъ имаю мѣсто, гдѣ при порођају сунца да се Богу моле, и гробъ да у њему тѣло сахране. Красни єзикъ Тулліа и Виргиліа већ є губіо свое форме, и своимъ растлѣњемъ преправљо є порођай данашњихъ и његовихъ нарѣчіјахъ. Грубо неизнанѣ облада народима одъ найвећегъ господина до найзадњегъ просяка, и до тогъ степена баше већ допрло, да су и сами благородни јевдице име свое записати знали. Тко є о аритметици и физици штогоћь знаю, пролазио є за вѣштца, и као такови често на ватри спалѣњь бивао. Само измѣћу зидова усамљенихъ монастирахъ, било є гдѣгдѣ смиреніихъ монахахъ, кои су научку, овай даръ неба, достойно цѣнили и почитовали, ал' праве учености и кодъ ини не было, ёрь труди ныхови ограничаваху се текъ на састављање лѣтописахъ и коекаквихъ црковнихъ пѣсамахъ. Пакъ да су праве науке и обдѣлавали, то какву є дѣйствителну користь народно изображеніе одъ овихъ строгихъ пустинякахъ имати могло? Нити ињаколика заслужна лица, која се блистаху надъ хаосомъ тихъ мрачнихъ временахъ, могу спasti ову Епоху одъ кљижевногъ проклетства, кое на њой лежи. Ови учени люди били су: Григорій велики Папа Римски, Беда прозванъ *Venerabilis*, и јошъ ињи ињаколико. Што Гд. Фридрихъ одъ

Шлегель у првој части свое Историје древногъ и новогъ књижества на страни 258—259 у похвалу средњегъ вѣка говори, да су сирѣћи најболи и најплеменитији ума производи данашњегъ времена свой почетакъ имали у средњемъ вѣку, требало би по момъ мићију на време ограничити, кое є одъ Карла Великогъ до коца средњегъ вѣка (1492) протекло.

(продужићесе)

НАЧАЛА ЧОВЕКА ОДЪ СВЕТА.

Стварь сама по себи, и маніръ— начинъ.

Није доста да є стварь сама по себи добра, него и обстоятельства треба да су тако устроена. Незгоданъ начинъ све поквари, нити овда и сама правда и разумъ помаже. А напротивъ прѣтанъ и лепъ начинъ све некако поправи и побольша; опоръ и немилостивъ одговоръ разблажи, горчину истине заслади, да и саме старости боре и мржтине изглади и поравни.

Оно како у свимъ стварма малого чини; простъ и лакъ начинъ срца свю обаява и савъ животъ човечји укращава.

Држисе великоумны людій, кои ти могу помоћи.

Найвећа є срећа за великаше, што они мудре мужеве око себе имају, кои имъ у замршены пословы помажу, и онде, где имъ се мрачно види, свою имъ светлость позаймлюю. Владатель, кои такве люде кодъ себе држи, саставля државу, коя є сјайнја одъ државе варварскогъ Тиграна, кои се само са побеђени робовы послужује. То є свимъ особитый начинъ овладе, кадъ човекъ са онима, кое є колевка господарима нашима учинила, по својој воли управљати може. Млога су знаніа човеку нужна, а животъ му є кратакъ; ако незналица дакле остане, то му животъ престаје животомъ быти. Како є то лепо, кадъ съ туђи леђа учимосе, и чрезъ поученъ свю малого научи-

мо. Кадъ дође тко у каковъ саборъ, пакъ говори изъ туђе главе; или болѣ да рекнемъ, на нѣгова уста говоре сви они мудраци, кои су га пре просветили: слушатељи га држе за Пророка, а онъ лихомствує съ езгромъ мудрости велики Мужева. Онай пакъ, кои мудрость себи ніє прибавio, ако ништа, баремъ некъ се труди и тако тежи, да га ова устопще прати.

Разумъ и добра воля.

Сва славна и истинито срећна предпрјатјя свршијуose чрезъ соединенѣ разума и добре волѣ. Добаръ разумъ спаренъ са зломъ вольомъ чине бракъ страшиломъ, изъ когъ се саме наказе рађаю. Злобна воля є правый отровъ говечегъ живота, и у толико убичнија быва, ако се съ разумомъ подупире.

ЖЕРТВА ЛЮБАВИ.

(съ иѣмачкогъ)

Госпође мысле, да само оне могу страстно любити, али и мужка срца често не маню любавь осећаю. Исторія свію земаља довольне намъ о томъ примѣре дае. Само ћемо јданъ да наведемо.

У селу Волтери кодъ Флоренца одъ дужегъ времена живіо є Луиги, наймлађій сынъ богатогъ земљаљца, кои є изреднимъ свойствама свогъ срца и редкомъ лѣпотомъ одликоваose. У једной близу села лежаћој кућици живила є иѣка стара госпођа съ младомъ дѣвойкомъ, кое су сасвимъ усамљије биле, и само су недельомъ у цркви на служби дале се видити. Луиги се залюби у младу дѣвойку Терезину, наскоро се и она у иѣга залюби, и онъ дозна, да стара госпођа ніє иѣна мати. Јданпутъ у неделю невиди Луиги свою милу у цркви, и таки похити юй у обиталиште, где на велику свою жалость разумѣ, да є са съ бабомъ пре једногъ дана хитно одпутовала, безъ да є казала куда. Луиги бадава више неделя на писмо любезнице свое очекиваše, и найпосле остави место, у комъ га є свакиј пред-

метъ на Терезину опоминю. Пође у Ливорно, и у Цариградъ, после и у свету землю. Тако су му три године прошле, али туга за любезномъ ніє га оставила. — Найпосле вратисе у Ливорно, да у воену службу стани. — Терезина є била рођена кћи богатогъ Француза, кои ју є изъ особиты узрока морао потайно у Италіи воспитат' дати. Предъ смртъ изчезну му ови узроци, и зато свою кћеръ натрагъ позове, да јој већу часть имана преда. — Чимъ є умро, спреми се Терезина на путъ у Волтеру, да се къ свомъ любезномъ врати; ал' съ дубокомъ жалосћу дозна, да є Луиги одатле отишо. Свакогъ є пролећа долазила у Волтеру, и найизнатије є просиоце одъ себе одбјала, само да бы удалјномъ любезнiku свомъ вѣрина остала. Јдномъ у Флоренци, кадъ є хтѣла у кнежеву палату да иде, незнамъ коимъ се случаемъ иѣна кола мало задрже, у то исто време дође страже, да заповѣсть прими. — Терезина смотри войника, — то є био Луиги. Премда є иѣна радость неописана была, опетъ умела є свой жаръ умирити. После свогъ повратка одма наложи адвокату, да за реченогъ войника разпита, слободу му одкупи, и таки га у иѣну палату доведе. Луиги є за своимъ вођомъ иѣмо ишо до собе Терезинине, коя не могући више свою радость крити, на сусрѣћь му полети и рекне: „Луиги, я самъ твоя любезна, коя самъ дошла, да сасвимъ твоя будемъ.“ Ово є было срцу Луигиновомъ за јданъ махъ премного; храбро є онъ свою дуготрајућу несрѣћу сносio, али срећу ніє. — Нѣгова є радость у самимъ тоновима изражаваласе; иѣгово є лице ужаснији смѣхъ искривio; онъ добије конвулзију, и разумъ, кой є одъ превелике радости изгубio, никадъ више ие добије.

ПОЛУ ИЗУМЉИНЪ.

Богатарацъ иѣкій изъ Мексике баше високоуміемъ у толикој мѣри зараженъ, да є предија горија и долија четири зуба извадити,

и на мѣсто ини діаманске у садити дао, да съ тимъ свое неизмѣрно сокровиште, а луду паметь познати даде.

Иоанъ Гавриловиѣ.

О КРЕДИТУ.

съ иѣмачкога одъ Д. В. Н.

Користь кредиту за свакога трговца показуєсе, што га у станѣ поставля, да онъ и при оскудости у новцу, кадъ бы му иначе трговина престати морала, съ туђимъ иманѣмъ свое пристойнымъ и допуштенымъ начиномъ увеличати може.

Основъ кредита є мнѣніе и увѣренѣ извѣстне наплате, коя се или на дужнику, или на ємцу оснива, да ће у свое време платити.

Обозривость у призрѣнію кредиту у свакой трговини треба да се оснива:

Прво, да себи кредитъ задобыемо.

Друго, да се постарамо задобиеный задржати, и

Треће да истый увеличамо, јеръ предпріятія у смотренію новчане нужде и вѣха быти могу.

Онай ће себи тежко кредитъ задобити, кои никаквогъ недвижимогъ имана нема, или чия су добра дугомъ обтерећена, на коя бы се кредитори основати могли. Зато дакле съ капиталомъ, съ коимъ радимо, треба да скопчамо свагда способность, прилѣжаніе, обозривость у предпріятіяма, и умѣреный начинъ живљенія; јеръ се наиболій и найвећій капиталъ збогъ неспособности, збогъ небреженія, збогъ лакомыслія, и неумѣренымъ начиномъ живљенія разтопити мора, и наиболія предпріятія могу несрѣдно изпасти.

Найглавніе у призрѣнію капитала састоисе у способности цѣли и времена Купования, и да знамо са мѣницама, као съ готовымъ новцемъ дугъ изплатити, т. е. да повѣренѣ при купованю и своима мѣницама важность придобыемо. Слѣдователно да др-

жимо рѣчь, да ћемо издане одъ насъ мѣнице точно и на опредѣлѣно време съ готовымъ новцемъ промѣнити.

Подъ садржанїмъ кредита разумѣвасе, да ћемо се постарати, да истый никадъ, и ни на кратко време неизгубимо, јеръ єданъ єдиний погрѣшный коракъ може повѣреню на свагда шкодити, ма да смо се више година у разнимъ приликама истога достойнами показали. Найпоглавитѣ, што при садржаню кредита примѣтити имамо, састоисе у уредности радиѣ и у познаню сила: прво, што бы радија пропала како забуна влада, а друго, да се превеликогъ предпріятія кое бы силе наше превазишло, нелажамо, да иебы збогъ новчане оскудости у радији кредиту наудили.

Далѣ и то примѣтити треба: да се у купованю нелакомимо и одъ кредита таквогъ употребљенія да нечинимо, што бы наше иманѣ у случаю губитка превазишло. Особито се вали чувати, да не рекну люди, да се у радији разпинѣмо, и да смо више предузели, него што съ добрымъ успѣхомъ по пристойности и познатомъ нашемъ реду учинити можемо, јеръ съ тимъ пати кредитъ и повѣренѣ страда. Сви добри и вѣшти трговци пазе на купованѣ, и на продаю, и добро мотре, єдали се то по правымъ основима чини. Они примѣчаваю нашу шпекулацију по робама, који су великай промѣни изложене, єдали є такова добро измышила и предузета. На овай начинъ добываемо на трговионъ мѣту име и повѣренѣ. Па да бы смо нашу радију у трговини разпространили, по правилама шпекулације нуждно је, да нетражимо при свакой роби великогъ добытка, но съ малымъ добыткомъ поредъ великогъ количства продаје да се задовољимо.

У обште кредитори вали да пазе, коме повѣренѣ свое покланияю, и да никоме више некредитираю, него што му по добро познатымъ њговимъ обстоятелствама повѣрити могу. А свакій, који кредитъ задржати или

га умножити жели, да точность у плаћању и уредност у наблюдавању термина свагда пред очима има.

ПРЕГЛЕДЪ ЛИТЕРАТУРЕ.

а) Србске.

Проговоръ на одговоръ Гдну У. *)

*Non sumum ex fulgore, sed ex fumo dare
Iacet!* Есть! — башь тако є пащтюе иѣкїй Г. А. Капетановић у Србскомъ Листу Народномъ избронти рѣчи Г. У., **) у жељи да се покаже између оны, кој бране господство црквено - славенски рѣчји у нашемъ србскомъ литературномъ єзику, тражећи по примѣру гдѣкој староволи у иѣму иѣкаковъ деликатес и скровно изображенї, кое намъ нитко никадъ одкрити неће, осимъ (како многи погађају) приближавањи къ руской литератури. Истина бој Г. Капетановић упућуе на дѣла нашегъ поете Мушицкого и остали списатели, како новијъ тако и старијъ времена, кој се таковимъ дичнимъ — као што онъ вели — цвѣтовима красе. Ал' на то му се ласно одговара: мы добро знамо, да є Мушицкому, као мужу црквеномъ, єзику се славенски одъ младости у мозакъ укопао био, кој є, наравно и противъ свое волѣ (као што Шафарикъ вели), морао са србскимъ мѣшати, у мысли да ће се свакій читатель у иѣговомъ станию находити. Што се пакъ други списатели тиче, они вѣјиномъ у рѣчма траже иакићенї и уресъ штила, умствуюћи, да ако што напишу простымъ нарѣчјемъ, да ће јй ученији свѣтъ за просте држати, особито пакъ надала ђимъ є на паметь свакидашија попара, коју є г. Вукъ сркати моро. Ето узрока!... Кога дакле да слѣдујемо? два, три, и више интересирати списателя, или што намъ здравый разумъ заповѣда? Не тако братко! не, мы смо нашъ милый простый народъ изъ мркле tame избавити предузели трудомъ и жертвомъ големомъ, мы пишимо онако, како намъ иста наравь заповѣда, а не *verbis quam exquisitissimis*, него *quam usitatissimis*, да нась и прикутина бака разумѣ... Желю бы свакомъ Филославу, да бы се мого поставити у мое млађе доба, кадъ самъ се са србскимъ производима забављати почео: колико самъ путјі главу разбило, кадъ самъ у средъ сладости читанија књигу бацити морао, докъ небы (у недостатку рѣчника), сртакоћи, штоно рѣчъ, одъ немила до недрага, значенї рѣчи оне испитао, у којој господа наша украсаш слога свогъ траже. Тако є мени као Србину было; а како туђину быти

мора? Овай бы покрай таке смѣши рѣчји моро и таку смѣшу граматика и рѣчника имати, ако бы коју тобожъ србску књигу како треба разумѣти хотѣо. Па макаръ и то было: човекъ бы литературнији сву ту муку пригорѣо; али шта да чини сирома простакъ, кој бы радъ што моралнога да научи, па неможе, ёрь му оно, што бы могли блаженсъмъ майке рѣчима описати, коекаквимъ гордїевимъ чворовима замрщуемо! — Но при свемъ томъ нитко здравога ума мыслимъ неможе ци рећи, да се я између оны явљамъ, који бы желили, да црквено - славенскомъ єзику не буде ни гласа ни трага. Ништа се, браћо, неморамо бояти; остаће намъ то благо ондѣ, гдѣ треба, учиће га и бранити онай, на кога спада, и пристои му се. Я пакъ мисо мою родолюбцију ту изручујемъ: да докле годъ намъ могу чисте материји рѣчи служити, donde нетражимо помоћи у туђина; ако бы се пакъ што запело, те бы и немогли изрећи онако, како се пристои, то некъ намъ служи црквено - славенскиј као источникъ, изъ којегъ црпiti нитко сметати неће! И тога ћу мићија остати (окрѣплениј примѣромъ Сократа нашегъ неумрлогъ); па нека тко пѣва што му на уста изаће: и ћу ића благословити, и шутити, ако бы ми быти могло; а псада бы то у мени почивало, да небаще ме она похвала ћутећи одобрајући подбola на то, да Г. Капетановића увѣримъ, да пои omnis, qui latet, consentiat! —

(коначъ слѣдује)

б) Руске.

У Рускoy излази у вишекратнимъ свезкама књига донесећа чертице изъ народногъ живота подъ насловомъ: Наши списаные съ Натуръ Русскими. Ово ништа друго иће него подражанје поznатогъ дѣла: *Les Francais peints par eux — mêmes*. Свезке у обзиру штампе богато израђене, и са бакрорезима и винѣткама украшene, заиста умѣтности рускoy на честь служе.

Картинки Русскихъ нравовъ (Ст. Петербургъ 1842) једну цѣљу имаю съ горнимъ дѣломъ, и још превазилазе га живимъ саркастичнимъ хуморомъ; украси још су скучићши, и изјасићија одвећи су живахиа.

Одъ сто литераторовъ трећа свезка још ње на свѣтъ изашла. И ово є такођеръ красно дѣло, у којемъ се оригинална сачињења наилавнији да нашини списателя находе; а и съ ињовимъ образијма украшено є. Овде само Марлинскій (Бестусhevъ) изузимаје, будући му є слику цензура забранила. Познато є, да є овай писрећнији пѣсничъ прву ролу при оклетничтву г. 1825 пирао.

*) С. Н. Листъ бр. 32.

**) Скоротеча бр. 4.

Образи су веома красно израђени. Особито се одликује слика покойног Адмирала Шишкова, Н. Куколника и Т. Булгарина.

Овай последњи недавно подъ насловомъ: *Комары, рой первой*, издао је неколико једајући сатирични саставака, кои су врло добро примљени, и спадају међу оне производе, кои се мигомъ појединимъ недопадају, али публики свагда велико задовољство причинjavaју.

(M. f. d. L. d. A.)

в) Ческе.

Красно книжество у Ческој сада је слабо што вреднога показало. Осимъ чески забава изашле су у Пешти пѣсни одъ Л. Желла, скровно цвѣће, кое крозъ снажно славенско чувствованїје сачинителя свою властиту цѣну добија. — У Гичној изашле су „*Kowalinky*,“ пѣсни одъ Влчека; а) Корженати издао је у Пожуну сатиричне пѣсни подъ насловомъ „*Oh lhasi*.“ — Плодоносніја је указала се наука. Паво Жијакъ издао је у Брну ческу граматику за Нѣмце, а Смејана огласио је свою физику. Одъ Шемберовогъ историчногъ дѣла: Упадъ Монгола на Мораву изашло је друго издање, такођер и Шафариковогъ Славенскій Народописъ.* — Ческу граматику за младежь издао је Циглер у Хрућиму. — Одъ Калина изашла је прва свезка различиты дѣла подъ насловомъ *Westnjk*. — (O. u. W.)

г) Польске.

Piosnki ludu Wielkopolskiego zebrał i wydał J. J. Lipinski. czesc pierwsza. Poznań nakładem i w czeionnicy Nowej Księgarni. 1842. u 8-ni 216 стр.

Ово воће самородногъ умышљая народногъ показује намъ духъ и наравъ и обычје польскога народа; показује намъ прошасто време Поляка, и језикъ и изговоръ польскій. Зато хвала г. Липинскому на дару, съ тимъ већа, што је гдѣкоимъ пѣсама и нашће предноставио, а књизи два обзара народне ношије приключио. Радостно очекивамо и 2 и 3 и 10 и т. д. свезку.

д) Маџарске.

Szózat a' sláv nyelv érdekében. Besztercze-Bánuan, Nyomatott Machold Fülöpp betűivel. U 8-ni 42 стран.

Ову книжницу поздрављамо као особито појављање у маџарској литератури. Свомъ је моту: „*Ein muthiger Bekannter ist mehr werth, als jeder*

Renegat und Mameluk“ добро одговорила. Неименованый г. аукторъ изповѣда и пориче напреведность иѣкои претераны маџаризанта, и приносна вредность славенскога језика, кои је у Угарской домажији, и иѣкада господуюћи! —

е) Нѣмачке.

Der Sprachkampf in Siebenbürgen. Eine Beleuchtung des Woher und Wohin? Von Stephan Ludwig Roth, Doktor und Magister. Kronstadt, 1842. Druck und Verlag von Johann Gölt. U 8-ni 75 страна,

Г. аукторъ иенаходи никакве силе, да се у Ерделю маџарскіј језикъ за пословнији прими. Ако јестало, вели, до земальскогъ језика, то вали узети влашкиј, јербо је овай у Ерделю језикъ земљи и веће части народа; ердельскогъ пакъ језика нема, као ни угарскогъ. — За избѣги досадију препоруку назначујемо овде садржай књиге: Vorwandr-Schwindssucht oder Russenfeier. II. Eine Absicht legt man doch jeder Handlung unter. III Die Unnöthigkeit der Magyarisirung und ihre Unvortheilhaftigkeit. IV. Die Sprachverwirrung oder der Thurm zu Babel. V. Die römisch-katholische Kirche. VI. Der Panslavismus, oder Walachen und Adel. VII. Magyaria, oder die Verdächtigung als erste Frucht der Magyarisirung. VIII. Gütlicher Ausweg und Schluss.

ДОМАЋЕ ВѢСТИ.

Родолюбиви принесци на фондъ школскіј подъ руководствомъ депутације находењи се.

У готовомъ новцу б. вр.

Марко Симоновић 10 фр. Јованъ Поповић Бадулицкіј 10 фр. Паво Адамовић 20 фр. Јованъ Ракославъ 100 фр. Василе Игњановић 20 фр. Василе Милић 10 фр. Алекса Мирковић 20. фр.

Изъ Новогъ Бечеја 5 т. м. Вѣсть о смрти блаженогъ спомена родолюбивогъ Текелије Савве тронула је срца Бечејскогъ Общества. На сваћијемъ лицу је могло се познати внутренїје чувствовање, и тука, за изгубљенимъ родолюбцемъ овимъ. За показати своју чувствителност, дало је благодарно общество ово не само у нашој, но и у римској цркви три дана звонити. Јуче је држао парохъ нашъ г. Јоанић Чокерлянъ, у содружству два на то позвана свештеника, торжественный парадао, где је окоје стола, на комъ је колыво почивало, 24 свећа горело. Црниј постаментъ, на комъ гробъ покойника изображенъ бише, окружавали су свѣћеносци и ришиде, напредъ крстъ црнъ, и застава школска, С. Савви посвећена. Слово о добродѣтели и родолюбију говорио је вишесказаний г. Парохъ нашъ, кое је све присутствује на плаћи и уздисању.

* ГГ. предбройници славенскогъ народописа, кои су кодъ учредничества Скоротече предпалили, имају кодъ истога ради књига привити съ придавкомъ 20 кр. у сребру за рогоч.

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

шобудило. А за показати, и къ веќој ревности прето србското роду поштити парохане свое, запишао е име незаборављаког Савве у црковну читуљу, да се сваке недеље при богослужењу гласно спомине. Ово е меценат србски одј наасъ, и одј свакога Србина заслужио. Вѣчка му радост!

Из Пачева 10 Окт. Кодъ наасъ су овы дана исле свршеногъ народногъ собора били сви гг. Официри хватски и славонски, народни депутати, са г. Стаматовићемъ, и два дана су пробавили. — Овде е настанјосе г. Димитриј Радуловићъ, медицине докторъ, кои намѣрава као практични лѣкаръ изкуство свое на користь овдашића грађанства обратити.

Изъ Сомбора. На последњемъ великомъ спраништу бачке вармеће предложена је била штатистика елементарни школа ове вармеће, изъ кое је видилосе, да се 11.877 мужкогъ, и 7.386 женскогъ пола дѣце католичкогъ вѣрозакона — 579 м. 214 ж. православногъ — 2.576 м. 1.775 ж. евангелскогъ. — 1642 м. 1279 ж. калвинскогъ — и 59 м. 5. ж. юдейскогъ у явнимъ школама обучава. — На захтѣванѣ бараньске вармеће, обшта се и строга потера ученила противъ арамбаше Милоша, кои је да бы жестоку гонбу избѣгао, по свой прилици у непрекидне шуме ове вармеће сакрио се, — али се још никаквогъ трага о опасномъ овомъ пустахији ніје наји могло. — Међу тимъ су страже за обшту сигурностъ свуда удвоене.

(Р. Т. В.)

Изъ Пеште 10 т. м. Одј 6 т. м. до данаасъ овуда је прошло у лађама ране за горње предѣле: пшенице 5.400, јечма 24.950, зоби 10.000, репице 9.500, наполице 2.000 вагана.

ПУТЬ ПО СВѢТУ.

Сданъ указъ одј 20. Маја 18 лѣта опредѣлює свакомъ рускомъ официру, кои се своевольно за службу у Кауказъ яви, одма при полазу онамо плаћу за текућу цѣлу годину уручити, за време пакъ, кое онде пробави, двоструку плаћу давати, а при томъ и цѣлый путни трошакъ накнадити. Инакъ поредъ свега овога пробитачногъ уређења мало се официра находити, кои бы то примили; јербо сва одј овуда за официра произлазећа користь, несто ни наиманѣ съ ономъ великомъ опасноску и тежкомъ службомъ у Кауказу у савезу. Свака руска тврдиня у земли Черкеза тако је сазидана, да јој наиманѣ једна страна надъ рѣкомъ стои, у коју се, ако доста воде има, иѣколико топнични чунова пусти, съ ко-

има се, као и једнимъ поредъ цѣле рѣке повученымъ шанцемъ тврдиня одј нападенїа черкезкогъ чува. У предѣлима, где рѣке нема, потражисе ма наиманѣ потокъ, јербо тамо војници за добыти воде или дрвца изъ града се никудъ удалити немогу, безъ да се съ Черкезима непотуку, и више момака неизгубе. Догоди се више путји, да Черкези около града текућу рѣку подкопају, съ тимъ течай ићи одј града удале, и на другу страну окрену, и тако Русе за живљићи нуждна изъ далњи мѣста доносити присиљава. Овакови су случаји за Русе најнеугоднији, јербо изъ цѣле силе, која се на такиј путь дигне, редко више одј треће части натрагъ се врати: зато руски официри и увѣравају, да доста путји чаша воде съ чашомъ крви придобитисе мора. Да при овакомъ расположењу савезъ између градова обдржати одвѣћ тежко је, свакомъ извѣстно быти може. Но то све још ніје највећа несрѣћа, съ којомъ се руска војска у овомъ предѣлу борити има, јербо у свима, у долини лежећимъ мѣстима одвѣћ нездрављи зракъ вѣс, а онде царствуюћа грозница, којој нити противостати, нити се одј иѣ излечити може, војничку силу десеткује. Фришкогъ меса скоро никада недобывају, а ако су кадгодъ и срећни такова добити, то прости воякъ съ нымиме, будући је скупо, ранитисе и неможе. 1839 године, кадъ је савезъ између Себастополя и Керча за дуго време укинутъ био, скочила је цѣна жита на 68 рублјиј. Будући да лѣкарства немаду, то лече грозницу сланомъ риromъ. Ко ово добро посмотри, и коме је познато, шта значи съ глађу и болеску боритисе, тай се неће чудити, што Русь съ толикомъ силомъ, и за толико година до данаасъ још у станю био ніје Черкезе покорити.

 Учтиво умолявајуосе гг. предбройници Скоротече, кои још платили нису, да бы новце пошиляти усрдствовали.

Цѣна ране у Пешти 9. Окт. Грошић. 6. вр.

	најболѣ	средић	лоше
Пшеница	165	152	145
Наполица	125	120	110
Рожь	103	100	95
҆чамъ	85	83	80
Зобъ	65	63	60
Проя	56	—	—
Жуакаша	—	—	—
Кукурузъ	100	96	92
Св. меса једна Фунт.	6		

Листъ овай излази два путја у седмици, скакогъ Четвртка и Недеље, Четврткомъ на по табака съ образовъ иошива, а Недељомъ на читавомъ табаку. — Предплатити се може на свакој ц. кр. пошти съ полгодишњомъ цѣномъ за изванске 5 фор. ср., за Пештанце 4 фор. 36 кр. ср., и у експедицији Пештанско-Будимскогъ Скоротече, находити се при учредничеству у Пешти у Бедемској улици (Bastei Gasse) № 349.